

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do domu 4-80 —
z dostawą 5-30 — Zamiejscowa miesięcznie z przesyłką
pocztową 5-30 — Zagranicą 7-00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej PO-
POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

CENA NUMERU 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: pl. Smolki 3. I. p.
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

W sprawie gimnazjów prywatnych.

Część prasy opozycyjnej wszczęła w ostatnich czasach ostre alarmy, skierowane przeciwko Ministerstwu W. R. i O. P. i przeciw poszczególnym Kuratorjum, z powodu obniżenia kwalifikacji pewnej ilości szkół prywatnych w Polsce lub nawet zupełnego pozbawienia ich praw szkół państwowych.

Prasa ta podniosła znaczenie szkolnictwa średniego prywatnego w naszym Państwie, a równocześnie zaprotestowała przeciw nieuzasadnionemu rzekomo zdyskwalifikowaniu (przesunięciu do niższej kategorii uprawnień) 27 szkół prywatnych średnich, cieszących się do niedawna pełnymi przywilejami zakładów państwowych. Szkoły prywatne w Polsce dzielą się bowiem na 4 kategorie. Pierwsza posiada pełne prawa szkół państwowych bez zastrzeżeń, druga niepełne prawa bez zastrzeżeń, trzecia niepełne prawa z zastrzeżeniami, a czwarta wogóle praw tych nie posiada.

Otóż wewnątrz tych 4 klas szkół średnich prywatnych nastąpiły istotnie, z początkiem bieżącego roku szkolnego zmiany, idące w tym kierunku, że 33 szkołom odebrano wogóle prawa szkół państwowych, a 53 szkół przesunięto do niższej klasy niepełnych kwalifikacji.

To właśnie wywołało owe objawy oburzenia w prasie opozycyjnej i różne „bicia na trwogę“, że szkolnictwo polskie zwłaszcza na Kresach wschodnich, jest zagrożone, że nasz stan posiadania narodowego się zmniejsza. Tu i ówdzie próbuje się nawet sugerować Rządowi, że kieruje się w tem „robieniu porządku“ momentami politycznymi, że krzywdzi prywatne szkoły o charakterze katolicko-narodowym, a nie przeprowadza równocześnie restrikcyj w zakresie szkół prywatnych mniejszości narodowych, wrogo usposobionych dla Państwa, np. szkół białoruskich czy ukraińskich.

Doskonałą i pełną powagi odpowiedź dał na te zarzuty p. Minister W. R. i O. P. Czerwiński, w wywiadzie, udzielonym Agencji Press.

Pan Minister stwierdza jak najślusniej, że szkolnictwo prywatne w Polsce rozmnożyło się w ostatnich kilkunastu latach w sposób wprost nieproporcjonalny. Za czasów zaborczych, zwłaszcza pod panowaniem rosyjskim, spełniała ta polska szkoła prywatna ważne zadania narodowe i oświatowe; wielka jej rola skończyła się, ściśle biorąc, z chwilą odrodzenia Państwa Polskiego, i zorganizowania szkolnictwa państwowego; musi ta szkoła istnieć — to prawda, ale tylko jako konieczne zastępstwo i uzupełnienie szkoły państwowej, która nie mogła jeszcze sięgnąć wszędzie w dostatecznej ilości.

Tymczasem cóż się stało? Na szkole prywatnej zaczęły, zwłaszcza w b. Królestwie a także gdzieindziej, zerwać różne jednostki, należące niekwalifikowane, traktujące szkołę prywatną jedynie tylko jako swój interes, nieraz z zupełnym wyłączeniem wszelkich momentów ideowych. Powyrażały szkoły i kursa prywatne po całej Polsce, szkoły takie, które nieraz nie

Międzynarodowa konferencja kolejowa rozpocznie wkrótce obrady w Warszawie.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 18 października. W dniu dzisiejszym rozpoczęły się w Warszawie obrady przedstawicieli kilku zachodnio-europejskich zarządów kolejowych, zainteresowanych w rozkładzie jazdy »Orient Expressu« oraz »Simplon Expressu«.

Obrady te są wstępem do wielkiej międzynarodowej konferencji kolejowej, która rozpocznie się w Warszawie 23 b. m. w resursie obywatelskiej pod przewodnictwem Min. Kuchna. Konferencja warszawska będzie poświęcona rozkładowi jazdy pociągów osobowych i zgromadzi przedstawicieli

zarządów kolejowych wszystkich państw europejskich, Rosji sowieckiej, kolei mandżurskich oraz japońskich i chińskich. Na zjazd przybędzie do Warszawy około 400 osób. Niektórzy delegaci przybędą w towarzystwie członków rodziny. Zjazd potrwa około 8 dni i będzie zakończony w Krakowie.

Ogółem zgłoszonych będzie 350 wniosków, dotyczących rozkładów jazdy. Wnioski polskie są już opracowane. Przewodniczącym delegacji polskiej jest wicedyrektor Departamentu eksploatacyjnego, inż. Moskwa.

Walka z przemytem alkoholu.

N. Jork, 17 października. (PAT.) Organy policji prohibicyjnej przeprowadziły wczoraj obławę i rewizje równocześnie w 35 miejscach, zarówno w N. Jorku, jak i innych miejscowościach. W wyniku obławy, która była skierowana przeciwko jednej z największych organizacji kontrabandy alkoholem zostało aresztowanych 32 osób, w tej liczbie t. zw. król kontrabandy, oraz skonfiskowano znaczne

zapasy napojów alkoholowych, karabiny maszynowe i inną broń.

Na trop organizacji naprowadziły sygnały radiowe, stojącego w przystani statku, a przeznaczone dla statku z kontrabandą, znajdującego się na pełnym morzu. Jak się okazało organizacja przemytników alkoholu posiadała 6 statków, uzbrojonych w małe działa i karabiny maszynowe.

Hr. Bethlen o sytuacji Węgier.

Budapeszt, 17 października. (PAT.) Prezes Rady ministrów hr. Bethlen wygłosił w klubie partji rządowej przemówienie, w którym zaznaczył m. in.: Gdy Węgry, w związku z zaciągniętą pożyczką Ligi Narodów zobowiązały się spłacać przez lat 20 odszkodowania w wysokości 200 milionów koron złotych, złożono oświadczenia, zawierające moralną gwarancję, że w przyszłości Węgry będą zwolnione od spłaty większych odszkodowań. Przywrócenie suwerenności finansowej Węgier ma wielkie znaczenie, nie może być jednak wykorzystywane w celu nakładania na kraj nowych wielkich ciężarów. Węgry posiadają liczne potrzeby, których niemogą zaspokoić, chociaż takie same potrzeby znajdują zaspokojenie we wszystkich państwach cywilizowanych. Węgry — mówił premier — niepowinny być skazane na los parjasów, poświęcających część swego budżetu dla spłaty odszkodowań.

Sytuacja gospodarcza nie jest bynajmniej katastrofalna, jest jednakże

wyzyskiwana przez kilka osób w celu spopularyzowania wielkich hasel politycznych, które raz pociągnęły za sobą katastrofalne skutki. Nazywają rząd obecny rządem tyranji, rządem feudalnym. Jednakże ten sam rząd po wojnie i rewolucji przywrócił swobody obywatelskie i położył kres ekscesom różnych jednostek na tle życia publicznego. Program opozycji, ostatnio ogłoszony, czyni z jednej strony wrażenie dyletantyzmu, z drugiej zaś strony przypomina programy, które odegrały rolę w okresie rewolucyjnym. Nikt nie ma prawa zamącać spokoju publicznego groźbami rewolucji lub terroru. Aby rewolucja mogła wybuchnąć, koniecznym jest nie tylko niezadowolenie ludu, lecz także wiara, że rząd jest winien ciężkiej sytuacji gospodarczej kraju. Twierdzenie takie jednakże jest całkowicie bezpodstawne. Rząd w wypełnieniu swego obowiązku pójdzie do najdalszych granic.

Mowa premiera przyjęta została gromkimi oklaskami.

mogą przynieść zaszczytu polskiej oświacie. Brak kwalifikowanych sił nauczycielskich, brak odpowiednich środków naukowych, gabinetów, pracowni, nieodpowiednie lokale, liche, nieraz horrendalne, wyniki pracy pedagogicznej i dydaktycznej, skonstatowane przez wizytatorów — oto główne grzechy tych zakładów.

Czyż się można dziwić wobec tego, że zakłady takie zostały przez Ministerstwo W. R. i O. P. pozbawione praw szkół państwowych, przynajmniej aż do czasu, gdy nie ulegną gruntownej reorganizacji?

A sprawa obniżenia kwalifikacji, przesunięcia do niższej kategorii, wielu szkół o charakterze niewątpliwie poważnym, prowadzonych czy to przez odpowiednie siły pedagogiczne,

czy przez zgromadzenia zakonne lub instytucje społeczne?

Przedewszystkiem czasowe przesunięcie zakładu z grupy A. do grupy B., nie jest jeszcze dyskwalifikacją, nie jest odebraniem mu znacznej i istotnej części przywilejów szkół państwowych. Powtóre, przesunięcia te dokonywane były zawsze na podstawie sumiennych badań wizytatorów Kuratorjum lub wizytatorów ministerjalnych, i wynikały na tle braków takich urządzeń czy właściwości, od których otrzymanie prawa publiczności A. bezwzględnie zależy. Zwykle były to albo braki w gabinetach i zbiorach, koniecznych do prowadzenia nauki zgodnie z programami, albo braki lokalowe, albo gorsze wyniki pedagogiczne niż w latach poprzednich.

Nowi dygnitarze sowieccy.

Moskwa, 17 października. (PAT.) Rozporządzeniem rady komisarzy ludowych mianowany został dotychczasowy sekretarz centralnego komitetu partji komunistycznej Gamarih członkiem rewolucyjnej rady wojennej i naczelnikiem urzędu politycznego w czerwonej armji. Stanowisko to obejmuje Gamarih po Bubnowie, który pełni obecnie funkcje ludowego komisarza oświaty. W tych dniach ma być również mianowany na miejsce Biesiedowskiego radcą poselstwa w Paryżu Michał Reichelt, dotychczasowy członek komitetu koncesyjnego.

POWRÓT P. DEWEYA.

Warszawa, 18 października. (AW.) Bawiący w Paryżu amerykański doradca finansowy p. Dewey powraca do Warszawy w dniu 23 bm. i tegoż dnia obejmie urządowanie.

SPRAWA UTWORZENIA BANKU ZIEMSKIEGO.

Warszawa, 18 października. (AW.) Bawiący w Paryżu wicedyrektor departamentu obrotu pieniężnego w Min. Skarbu Broniewski prowadzi — jak wiadomo — rokowania na temat utworzenia w Polsce Centralnego Banku Ziemińskiego dla emisji obligacji długoterminowego kredytu rolnego. Wobec tego, że w tej chwili sytuacja jest najzupełniej niewyjaśniona, trudno jest obecnie określić termin, w którym rokowania te mogłyby być pomyślnie zakończone.

DRUK PRELIMINARZA BUDŻETOWEGO.

Warszawa, 18 października. (AW.) W ciągu tygodnia bież. ukończony będzie druk preliminarza budżetowego na rok 1930/31. Wydatki zwyczajne wynoszą 2,745,544,493 zł., nadzw. 168,951,376 zł. razem 2,914,495,829 zł. Ponadto art. 3 preliminarza przewiduje dopłatę ze Skarbu Państwa na rzecz niektórych przedsiębiorstw państwowych w kwocie 20,245,651 zł. Ogólna suma wydatków ustala się zatem sumą 2,934,741,480 zł.

PRZED REKONSTRUKCJĄ GABINETU RUMUŃSKIEGO.

Wiedeń, 18 października. (AW.) Z Bukaresztu donoszą, że w tamt. kołach politycznych oczekują w dniach najbliższych rekonstrukcji gabinetu. Zamierzone zmiany nie są jeszcze dotychczas znane.

Braki te są do usunięcia, a wówczas i chwilowe straty w kwalifikacji szkoły, straty moralne, będą powetowane.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozumie w całej pełni znaczenie dzisiejsze szkół średnich prywatnych, ale słusznie powiedział p. Minister, że „mnożenie narodowego stanu posiadania — słabizny i tandety“ nie może być ambicją polskich władz oświatowych.

O jakimkolwiek zaś uprzywilejowaniu analogicznych szkół białoruskich czy ukraińskich mowy być nie może; kwalifikacje ich co do kategorii uprawnień są rozstrząsane zawsze jak najsumienniejsz i jak najsprawiedliwiejsz.

Premjer Switalski o rewizji Konstytucji.

Mowa Szefa Rządu, wygłoszona na przyjęciu posłów i senatorów Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem.

Warszawa, 18 października. (PAT.) Dnia 17 bm. o godz. 17 Prezes Rady Ministrów dr. Switalski podejmował w Prezydium Rady Ministrów posłów i senatorów Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Na zebraniu tem, w którym wzięli udział prawie wszyscy Ministrowie, wygłosił Premier przemówienie, w którym, m. in. powiedział co następuje:

Jest moim obowiązkiem, zwrócić uwagę Panów, że spada na nas obecnie chwila twardej konieczności, zając się nie tylko zagadnieniami życia codziennego, ale i wielkim problemem należytej organizacji Państwa.

Musieliśmy uwolnić się od jarzma najeźdźców, musieliśmy wyrąbać sobie granice Państwa i ustalić je, musieliśmy krok za krokiem zdobywać dla Polski znaczenie i szacunek w świecie. W kolejności zadań, przyszedł do nas twarde obowiązek uczynienia takiego ustroju, który byłby zwartym i ustalonym, zarówno dla codziennego życia, jak i dla chwil ciężkich. Znam trudność tej pracy! Jedni, zapatrzni w swoje życie codzienne, kłopotami dni poprzednich przesłonięte mają oczy i w źle skończonym domu, pragnęliby ludzię się, że w ten sposób już wygodę i bezpieczeństwo zdobędą. Dla nich jest zły ustrój Państwa dość wygodny. Dla głębszych myśli ludzkich, dla spraw istotnych, dla spraw przyszłości Państwa, miejsca w sobie znaleźć nie mogą.

Ktokolwiek z nas zajmował się polską literaturą polityczną, ten z pewnością zapamiętał przykłady i tytuły tych dzieł. Najpopularniejsze tytuły były o naprawie Rzeczypospolitej. Lata miały, tytułów gromadziło się coraz więcej, coraz częściej roz-

brzmiewały hymny głosów, pełnych niepokoju o byt Państwa, a życie szło dalej. Na tych samych fałszywych podstawach oparto w danej chwili wróżby zawalenia się całości. Do naprawy istotnej przystąpiono wtedy, gdy już było prawie zapóźno, by dać wyraz tej smutnej prawdzie o mądrości po szkodzie.

Nikt w Polsce nie kwapi się z obroną marcowej konstytucji. Jeśliby można znaleźć coś na usprawiedliwienie tego ustroju, to chyba to, że w ówczesnych debatach sejmowych przebiła się przeważnie myśl, iż uchwalona Konstytucja nie może być długotrwałą, będzie wymagała zmian i musi być z biegiem czasu, pod wpływem doświadczeń, zmieniona. To przeświadczenie podyktowało artykuł, który na obecny Sejm wkłada zadanie rewizji Konstytucji. Autorzy artykułu tego myśleli sobie wtedy, że życie będzie wykazywało braki, które przez wszystkich łatwe będą do usunięcia, i bez trudu wymaganą większość otrzymają. Kierunek życia wewnętrznego Polski poszedł po innej linii, aniżeli to mogli przypuszczać autorzy tego artykułu Konstytucji. Wystarczyło zaledwie kilka lat praktyki i okazało się, że z tak złą Konstytucją, Państwo nad głębią otchłani może zawisnąć. Dlatego nie wolno nam przejść z lekkim sercem do porządku dziennego nad zagadnieniem zmiany tej Konstytucji.

Panowie, jako klub Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem, macie tę zasługę, żeście to zagadnienie rewizji Konstytucji postawili przed Sejmem, żeście w tej dziedzinie przedwstępne prace wykonali. Panowie nie zapomnieliście o obowiązku, nałożonym na ten Sejm. Obowiązek ten

przypomniało orędzie P. Prezydenta Rzplitej, wygłoszone przez Marszałka Piłsudskiego przy otwarciu obecnych ciał ustawodawczych. Zwracało się ono do posłów z apelem, by w najlepszej woli szukali, przez położenie nowych podstaw prawnych, rozwiązania wielkiego zagadnienia harmonijnego współdziałania władz Państwa. Liczenie się z realnymi potrzebami życia musi być jedyną busolą w pracach nad rewizją Konstytucji. Położenie geograficzne Polski zmusza nas do szukania tej formy organizacji Państwa, by sprawność jego działania i siły były gwarancją i to nie tylko na czas pokoju, ale i na czas burzy i huraganu. Jest to kryterjum, któremu wszystkie inne względy muszą być podporządkowane, choćby one gdzieindziej miały swoje warunki i za nie naruszoną świętość były uważane. Nie można młodego Państwa w jego prawnej konstrukcji, w prawach i obowiązkach jego obywateli zrównać już zaraz z takimi państwami, które przez długie lata miały możliwość zmontować swoją maszynę tak zwarcie, iż może ona funkcjonować sprawnie i mechanicznie, mimo kryzysów i przesileń. Polska takiego wyrobienia politycznego jeszcze nabyć nie mogła. Zadanie polityki wewnętrznej polskiej jest więc bardzo proste i postanowienie dokonania go musi być spełnione. Takim postanowieniem była walka nasza o niepodległość Polski i zdobycie dla niej granic. Dokonaliśmy tego wśród trudności, których z trudnościami obecnymi rewizji Konstytucji porównać nawet nie można.

I dlatego mam przekonanie, że trudności te zostaną usunięte i cel naprawy ustroju państwowego zostanie osiągnięty.

Minister Julusz Gömbös.

Dotychczasowy podsekretarz stanu w węgierskim ministerstwie obrony krajowej, poseł Julusz Gömbös, powołany został na stanowisko ministra. Fakt to jest znamienny ze względu na wybitną, choć młodą jeszcze, osobistość, która w sposób widoczny zajmuje obecnie jedno z kierujących na Węgrzech stanowisk. Wśród polityków i wojskowych węgierskich zajmuje p. Gömbös jedno z pierwszych stanowisk, ze względu na swoją wielką energję, decyzję i talent organizacyjny.

W czasie wojny światowej był kapitanem sztabu generalnego w armji austro-węgierskiej i dał wtedy dowód wielkiej odwagi cywilnej, składając ówczesnemu cesarzowi Karolowi i rządowi szereg memorjałów, żądających utworzenia odrębnej zupełnie armji węgierskiej. Był to krok tyżkowny ze strony autora, nie posiadającego ani arystokratycznego nazwiska, ani potężnych koligacyj, ani wysokiej rangi w hierarchji wojskowej.

W Węgrzech, uszczuplonych dotkliwie i zdeorganizowanych, po zakończeniu wojny, wysunął się Gömbös na jedno z kierujących stanowisk w obozie antyrewolucyjnym, tworzył związki wojskowe i przeprowadził ich połączenie. W karierze swej parlamentarnej zasiadł na skrajnej, radykalnej prawicy i przez czas pewien był w konflikcie z premierem hr. Bethlenem, któremu zarzucał zbytni, jego zdaniem, liberalizm i ostrożność. Gömbös w łonie rządzącego Węgrami obozu monarchistycznego, był jednym z przywódców grupy, żądającej wolnego wyboru króla i dynastji w przeciwstawieniu do mniej licznych legitymistów, którzy Ottona, syna zmarłego cesarza i króla Karola, uważają za prawowitego władcę Węgier. Gömbös był również tym, który położył kres komicznej wyprawie Karola na Budapeszt i wziął go do niewoli. Tych poglądów i tego kroku nie mogła mu dotąd legitymiję wybaczyć.

Gömbös jest zwolennikiem władzy silnej i bezwzględnej, aktywizmu politycznego, wzmocnienia sił zbrojnych węgierskich, a w przeciwstawieniu do silnych w kołach rządowych sympatji francuskich, uchodzi za gorącego zwolennika współdziałania węgiersko-włoskiego; faktem jest, że parę tygodni przed swoim powołaniem na stanowisko ministra, spędził w Rzymie i tam odbył szereg ważnych konferencyj.

Prasa państw Małej Ententy, a zwłaszcza czeska, poświęca wiele uwagi osobie Gömbösa i daje do zrozumienia, że nominacja jego jest dowodem wzrostu aktywizmu węgierskiego, na którego czele staje obecnie, obok magnata hrabiego Bethlena, pogodzony z nim człowiek młody i energiczny, który jedynie talentowi swemu i energii zawdzięcza wydobycie się z dołu na wyżynę. (j.)

AMBASADOR ANGIELSKI W POLSCE.

Londyn, 18 października. (PAT.) Król Jerzy zamianował posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego w Warszawie Lorda Erskine ambasadorem nadzwyczajnym i pełnomocnym w stolicy Polski.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, 18 października. Na giełdzie akc. obroty Ojkosem, tendencja niejednolita, usp. spokojne.

Na giełdzie zbożowej obroty w pszenicy i życie, tend. utrzymana, usp. spokojne.

Nowy patriarcha ekumeniczny.

Jak donoszą z Konstantynopola, nowoobрани patriarcha ekumeniczny, Fotios II, wygłosił, zaraz po swem obraniu, wobec wiernych, zebranych w cerkwi, mowę programową, podkreślając, że wszystkie usiłowania jego będą zdążały do podniesienia godności duchowieństwa prawosławnego i do rozkwitu patriarchatu ekumenicznego. Jednocześnie dodał on, że będzie współpracował z innymi kościołami prawosławnymi, celem rozwiązania wielkich kwestyj, interesujących w chwili obecnej prawosławie.

Nowy patriarcha Fotios II, liczący obecnie 50 lat, urodził się w 1879 r., na wyspie Prinkipo. Studja swoje odbył w Konstantynopolu i w Filipopolu, a następnie na fakultecie teologicznym w Atenach oraz na fakultecie literatury Uniwersytetu w Monachjum.

Odnazczył się on przez swoją wybitną wiedzę i swój charakter jeszcze na stanowisku archimadryty w Bułgarii, gdzie pełnił od 1903 r. funkcje egzarchy patriarchalnego. W 1914 r. został mianowany w Konstantynopolu biskupem Irynopolisa, a w 1923 roku metropolitą Derkosu i zwyczajnym członkiem Świętego Synodu.

Afera braci Sklarek.

Berlin, 17 października. (PAT.) Sejm pruski uchwalił dziś powołać do życia komisję parlamentarną, która ma przeprowadzić zbadanie sprawy afery korupcyjnej braci Sklarek. Wykluczony ostatnio z partji socjal-demokratycznej poseł Schneider, zamieszany w powyższą aferę, został przez komisję dyscyplinarną zawieszony w funkcjach burmistrza m. Berlina.

Z ostatniej chwili.

Biesiedowski grozi rewelacjami.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 18 października. Z Kygi donoszą: W kołach sowieckich utrzymują, że Biesiedowski wystosował list do Litwinowa, grożąc, że w razie zastosowania jakichkolwiek represji wobec jego krewnych, przebywających na terytorjum Rosji, lub w razie przesładowania go przez agentów GPU. o-

głosi rewelacje, kompromitujące działalność sowieckich placówek dyplomatycznych. Równocześnie donoszą z Moskwy, że ambasador francuski Herbertte oświadczył Litwinowowi, że władze francuskie uważają Biesiedowskiego za emigranta politycznego i nie zgodzą się na wydanie go.

Łamkow zmarł dziś rano w szpitalu.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 18 października. Dziś o godz. 7-mej rano zmarł w szpitalu obywatel sowiecki Łamkow, którego znaleziono onegdaj z podrniętym gardłem w szalecie na placu Bankowym. Śmierć jego była niespodzianką dla lekarzy, którzy po przeprowadzonej operacji sądzili, że Łamkowa uda się uratować. Łamkow zabiera ze sobą do grobu cały szereg niewyjaśnionych tajemnic. Wczoraj popołudniu odbyło się jego przesłuchanie. Stwierdził on

stanowczo, że został napadnięty przez czterech osobników. Również wczoraj popołudniu odwiedzili go trzej przedstawiciele poselstwa sowieckiego. Do policji politycznej zgłosił się dziś dozorca nocny z placu Bankowego, który zeznał, że widział krytycznej nocy Łamkowa w towarzystwie dwóch niezczyn, rozmawiających z ożywieniem i gestykulacją. Do uszu dozorczy dochodziły ostre słowa rosyjskie.

Katastrofa budowlana w Łodzi.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 18 października. Z Łodzi donoszą: Dziś o godz. 9-tej rano, pogotowie ratunkowe zostało zawiadomione o strasznej katastrofie budowlanej, która wydarzyła się podczas robót kanalizacyjnych przy ulicy Krzemienieckiej. Na głębokości 11-tu me-

trów, zawałiło się rusztowanie a spadająca ziemia przysypała grupę pracujących tam robotników. Szczęściu robotników nie zdołano do tej chwili odkopać. Dwóch robotników znajduje się tak głęboko pod ziemią, iż niema nadzieji uratowania ich.

Odsłonięcie pomnika Orzeszkowej.

Warszawa, 18 października. (AW.) Na uroczystość odsłonięcia pomnika Elizy Orzeszkowej w Grodnie, które nastąpi 20 bm. wyjeżdża Minister O-

światy dr. Czerwiński w towarzystwie dyrektora departamentu sztuki Jastrzębowski.

Jak mieszka u nas robotnik?

Znowu kwestja mieszkaniowa. Tyłekroć omawiana, dyskutowana, rozważana, brzemienna w setki a może i tysiące projektów, mających ją uzdrowić, kwestja wnikać w istotę wszystkich stosunków społecznych, gospodarczych i moralnych, przenikająca życie jednostki i całego społeczeństwa.

Nie o niej jako o całości w tej chwili mówić chcemy; wrócimy do niej za dni kilka. Dziś interesuje nas jeden jej tylko moment, ale moment jeden najprzykrzejszy, najdrastyczniejszy, najdrażliwszy: straszna, katastrofalna sytuacja mieszkaniowa robotnika polskiego.

Jest rzeczą notoryczną, że w ciągu ostatnich 10 lat kadry bezdomnych lub niezaspokojonych pod względem mieszkaniowym wzrosły do liczby, która przeczy normalnemu rozwojowi stosunków społecznych. Prawo do dachu jest przyrodzonem prawem człowieka. Ptak buduje gniazdo, ślimak posiada muszlę, zwierzę norę. Równowaga ludzkiego bytowania wymaga, aby człowiek miał do swej dyspozycji taką przestrzeń, w której mógłby się urządzić z rodziną wedle pewnej średniej, dostosowanej do poziomu jego potrzeb. Taki stan jednak nie tylko, że nie został u nas osiągnięty, ale w niektórych warstwach społeczeństwa tak dalece odbiegł od tej granicy, że musi napawać obawą i troską.

Oto ukazał się wydany przez Instytut gospodarstwa społecznego wcale obszerny tom p. t. »Warunki życia robotniczego w Warszawie, Łodzi i Zagłębiu Dąbrowskiem«. Rzecz została opracowana na podstawie materiałów dostarczonych przez dwie ankiety: ankietę o budżetach domowych rodzin robotniczych oraz ankietę dodatkową o warunkach życia robotniczego. Ankietą objęto 343 rodzin robotniczych w trzech ośrodkach przemysłowych: Warszawie, Łodzi i Zagłębiu Dąbrowskiem. Pod względem metody zbierania i opracowania materiału ankiety Instytutu górują całkowicie nad wszyst-

kiemi poprzednimi, jakie w tej dziedzinie kiedykolwiek w Polsce przeprowadzono.

Z całokształtu zagadnień, jakie we wspomnianym dziele poruszone zostały, wyjmujemy w tej chwili jedno: jak robotnik w rzeczonych ośrodkach przemysłowych mieszka. W tym kierunku statystyczne dane są istotnie zastraszające. Przeszło 70 proc. robotników mieszka w jednej izbie, która jest jednocześnie kuchnią, sypialnią, pralnią, nierzadko warsztatem pracy. Załedwie 24 proc. rodzin robotniczych rozporządza lokalem, składającym się z pokoju i kuchni. Ogólny odsetek robotniczych mieszkań niesłonecznych wynosi 32 proc., wilgotnych 37 proc. Z urządzeń kanalizacyjno-wodociągowych korzystają rodziny robotnicze w Warszawie w stopniu bardzo niewielkim. Prawie połowa mieszkań robotniczych jest zupełnie pozbawiona wodociągu i zlewu, prawie trzecia część korzystać może tylko ze wspólnego zlewu na korytarzu; załedwie czwarta część posiada własny zlew i wodociąg w mieszkaniu. Więcej niż 75 proc. mieszkań korzysta z ustępu w podwórzu, tylko 8 proc. posiada własny ustęp zaś 11 proc. korzysta z ustępu wspólnego na korytarzu.

O oświetleniu lepiej nie mówić. W dzisiejszych czasach pary i elektryczności 78 proc. rodzin robotniczych w Warszawie, 82 proc. w Łodzi, 64 proc. w Zagłębiu spędza wieczory przy kopających lampach naftowych. Wspominać o kaloryferach wygląda na kpiny; zbytek jest piec kafłowy; większość posługuje się przenośnym piecykiem żelaznym, zatruwającym powietrze dwutlenkiem węgla i stwarzającym wszelką sposobność do rozmaitych przeziębień wskutek szybkich i silnych zmian temperatury.

Sposób nocnego spoczynku dostrojony jest do powyższego stanu rzeczy. Sypianie trzech lub więcej osób w jednym łóżku jest zjawiskiem częstszym niż sypianie oddzielne. Z liczby

1.530 osób, co do którego sposobu sypiania istnieją odpowiedzi dane na ankietę, tylko 15 proc. sypia oddzielnie. Natomiast 18 proc. sypia po trzy lub więcej w jednym łóżku. Normalnym zjawiskiem jest wspólna sypianie dwu osób.

Słusznie zapytuje jeden z dzienników warszawskich:

Jak ma przytem pracować robotnik i interesować się życiem społecznym, kiedy w domu nie może odpocząć w ciszności, wśród gwaru swoich i obcych z którymi życie z reguły nie układa się spokojnie. Z najbliższych

Radjo nawet na usługach policji.

Nie wszyscy zdają sobie sprawę, jak dalece radjo zespoliło się z różnymi dziedzinami życia społeczeństwa, jak dalece człowiek wyzyskuje ten olbrzymi wynalazek do różnorodnych celów.

To samo radjo, które codziennie każdemu człowiekowi pozwala godzin parę spędzić pożytecznie na słuchaniu najświeższych wiadomości, ciekawych odczytów, lub pięknej muzyki, to samo radjo broni skutecznie społeczeństwo przed szkodliwą działalnością wszelkiego rodzaju przestępców i zлочyńców. Trzeba bowiem wiedzieć, że nasze władze policyjne, za przykładem zagranicy, wykorzystując postępy techniki dla swoich celów, posługują się radjem, jako świetnym środkiem łączności.

Polskie władze bezpieczeństwa posiadają własne specjalne stacje radjowe w Warszawie, Łwowie i Białymstoku, utrzymując z ich pomocą stałą łączność między sobą i posługując się w walce z przestępcami najszybszą wzajemną informacją radjową. Policyjna stacja radjowa w Warszawie jest stacją centralną, utrzymuje ona stałą łączność z pozostałymi stacjami policyjnymi w kraju, jak i ze stacjami policyjnymi w Berlinie i Wiedniu.

Posługując się radjem jako najszybszym i najdoskonalszym środkiem łączności, dla którego niema przeszkód, a szybkość jego pobija wszelkie inne

przyczyn wyrastają spory i kłótnie. przerażają się w bójkę, nierzadko kończące się krwawo. Zajęte krzesło lub taburet, których niema tyle, by każdy miał na czym siedzieć (na 100 osób przypada 82 krzesła) powoduje ostre wymówki, stłuczenie talerza łatwo staje się przyczyną poważnej rozprawy. A cóż dopiero, jeśli chodzi o sprawy poważniejsze, w których grę wchodzi miłość, ambicja, spokój, wychowanie dzieci i t. d. i t. d.

Sprawa jest poważna, bardzo poważna. M. P.

sposoby przekazywania wiadomości stosowane dotąd przez ludzkość, władze nasze znajdują znakomitą broń z wrogami ładu społecznego, z jednostkami przestępczemi, niebezpiecznymi dla spokoju mieszkańców kraju. Ściganie jednostek takich, oddawanie im w ręce sprawiedliwości jest rzeczą szybką i względnie łatwą, gdyż radjo pozwala organom bezpieczeństwa momentalnie wzajemnie skomunikować się już nie tylko wewnątrz kraju, lecz nawet i z organami bezpieczeństwa krajów sąsiednich, jeśli to okaże się konieczne.

Oprócz trzech stacyj nadawczych, o których wyżej była mowa, policja polska posiada poza tem, pewną ilość radjostacji typu połowego, które posługiwać się mogą poszczególne komendy policji, szczególnie w wypadku przerwania komunikacji telefonicznej i telegraficznej.

Widzimy zatem, że nawet w obrocie społeczeństwa przed przestępczością radjo zaczyna odegrywać ogromną rolę i podobnie jak w innych dziedzinach życia kraju — niczem nie zastąpioną. W. T.

POPIERAJCIE

L. O. P. P.

WŁODZIMIERZ JAMPOLSKI.

Podróżujące gwiazdy i śpiące subwencje.

P. Maciej Krywoszejew, człowiek miły i doskonały znawca teatralnej tak teorii jak i praktyki jest fanatycznym wyznawcą idei, którą uważa za wielką. Jest nią upaństwowienie i scentralizowanie wszystkich teatrów w Polsce tak, że byłby jeden zespół i jeden repertuar, mające za pole działania wszystkie sceny polskie. Wędrowałoby sztuki, aktorzy, zespoły i dekoracje. Nie będziemy się tu wdawali w rozważanie, czy idea p. Krywoszejewa jest w obecnej chwili realna — mamy wrażenie, że państwo niechętnie obarczyłoby się nowym kłopotem teatralnym — to jednak narazie możemy stwierdzić, że jeden z punktów tego programu spełnił się, w inny jednak sposób niż to sobie przedstawiał autor planu. Oto gwiazdy teatralne, cały ich szereg, zerwały z żywotem osiadłym i poczęły prowadzić koczowniczy żywot teatralny. Nie czynią tego jednak w charakterze artystów rządowych, delegowanych z miejsca na miejsce przez centralne kierownictwo, jak to proponował p. Krywoszejew, lecz jako prywatni eksploatatorzy swoich wielkich talentów i również wielkich możliwości zarobkowania.

Szereg artystów i artystek pierwszorzędnych nie chce się już wiązać na stałe z żadnym teatrem, nawet pierwszorzędym, nawet dającym im możliwość występów gościnnych w teatrach innych. Wolą zawierać umowy z szeregiem teatrów na sezon, rozkładając działalność swoją między nie: tu miesiąc, tam dwa, tam znów jeden. Są to właściwie usystematyzowane występy gościnne. Wielkie gwiazdy poczynają

krażyć po świecie teatralnym, a teatry, zwłaszcza mniejsze, dostosowują do nich swój repertuar i obsadę. Typ gwiazd wędrownych mamy i gdzie indziej, między innymi w Niemczech, a motorem jest zamiłowanie do włóczęgi, pewne instynkty cygańskie, tkwiące w niejedynej artystce i realna, a usprawiedliwiona żądza uzyskania zarobków większych od dotychczasowych, które nie były małe. Pamiętać przy tem należy, że rynek teatralny polski jest relatywnie mały i dosyć odcięty od świata. Wybitny aktor, uzyskawszy rangę najwyższą, najlepsze engagement w najlepszym teatrze, myśli o stopniu jeszcze wyższym. Chce być gwiazdą, występującą wszędzie, podziwianą wszędzie i wszędzie oczekiwaną z tęsknotą, a witaną z entuzjazmem. Może objaw ten wypływa i stąd, że zrazu w Warszawie nagromadziło się zbyt wiele gwiazd, tak, że wskutek tego zaznacza się odpyły, dążenie do świecenia samotnego na własną rękę — że użyjemy ryzykownego porównania.

Niewątpliwie dyrektorzy prowincjonalni i publiczność prowincjonalna mają pewne powody do zadowolenia. Z dyrektorów spada troska o repertuar, który gość przywozi ze sobą i o zespół, który odgrywa wskutek tego rolę drugorzędną w stosunku do pierwszorzędnej atrakcji. Dyrektor taki znacznie niebawem przypominać redaktora prowincjonalnego dziennika niemieckiego, który z agencji dziennikarskiej otrzymuje wszystko, artykuły, matryce, ilustracje, a sam dodaje tylko do tego tytuł pisma, parę wiadomości lokalnych i może w poczuciu dobrze speł-

nionego obowiązku iść na piwo. Publiczność znów ma możliwość, coraz częstszą oglądania gwiazd teatralnych, które teraz przyjeżdżają do niej, gdy dawniej ona musiała do nich jeździć. Można również powiedzieć, że wpływ gwiazd, zwłaszcza jeśli do tego są z reżyserami, może wpłynąć dodatnio na prowincjonalne zespoły. Ale to ostatnie twierdzenie jest już problematyczne, a dwom pierwszym plusom przeciwstawiają się minusy, które z upływem czasu będą występowały coraz mocniej i oddziaływały coraz szkodliwiej. Na objaw, omawiany tutaj, należy popatrzeć z ogólnego, kulturalno-społecznego punktu widzenia.

★

Faktem jest, że olbrzymia większość teatrów polskich jest własnością miast, które łożą na nie bardzo nieraz okazałe subwencje, uzupełniane gdzie indziej przez państwo. Celem tych subwencji jest tworzenie i rozwijanie szeregu ośrodków samodzielnej pracy i kultury teatralnej. Miasto w ciężkich warunkach finan. i w okresie związanych z niemi deficytów teatr. łoży hojną dłonią na teatr, nieraz odejmując sobie wprost od ust, aby stworzyć placówkę godną jego aspiracji i hojności. Teatr taki, utrzymywany przez miasto, w pojęciu jego, zresztą niezawsze jasnym ani zrealizowanym celowo, ma korzeniami wstać w grunt, a szczytem sięgać do wyżyn twórczości scenicznej, które dadzą się osiągnąć w danych warunkach przy pilnej, konsekwentnej, a samodzielnej pracy. Teatr taki ma mieć własne oblicze, barwę własną, a z barw tych, rozsianych po państwie, ma się złożyć tęcza narodowej twórczości teatralnej. Trzeba więc w każdym mieście, by teatr tworzył, możliwie samodzielnie, swój repertuar, wychowywał

swój zespół, nie zmieniając go zbyt często, ani też nie odcinając go od prądów idących z zewnątrz, by dał pole pracy samodzielnej reżyserom swoim i wszystkim pracownikom teatralnym. Teatr ma być, mówiąc krótko, domem, który żyje własnym życiem, nie zamykając oczu na to, co się na świecie dzieje, a nie hotelem, w którym gość każdy żyje na własny fason, bez myśli o jutrze, które go nie interesuje.

Występy gościnne są rzeczą pożyteczną i miłą dla kasy, dyrekcji i publiczności, ale twórczości teatralnej nie posuwają naprzód. Nie usprawiedliwiają wielkich wkładów łożonych przez gminy na teatr. — Teatr, rozświetlony chwilowo obecnością gwiazd, w przerwach pogrąża się w mrok głębszy i bardziej demoralizujący. Nie myśli o repertuarze, nie wychowuje zespołu, staje się zwolna agencją teatralną, biurem wynajmującym salę, zapominając przecie, że agencjom koncertowym nie daje się subwencji, mimo, że one corocznie sprowadzają najznakomitszych nieraz gości.

Inaczej rzecz się przedstawia, gdy gwiazda decyduje się na dłuższy żywot osiadły i poświęcić się może chwilowo pracy nad reżyserją i zespołem. Ale i te terminy są zbyt krótkie w życiu teatralnym, które jak każda praca zbiorowa idąca w przyszłość, wyznaczać sobie musi dalekie cele i dłuższe terminy.

Życie polskie nie ustabilizowało się jeszcze i na terenie teatralnym. I dlatego gwiazdy wojażują, zespoły się zmieniają, dyrekcje się luzują, a teatry nie dokonały podziału ról między sobą. Jeszcze wszystko jest płynne, a jednak czas już pomyśleć o stabilizacji.

Z życia powiatu lwowskiego.**Poświęcenie kamienia węgielnego pod budynek szkolny w Sygnowce.**

Dnia 12 października br. dokonał poświęcenia kamienia węgielnego pod budynek szkoły 7-klas. w Sygnowce, proboszcz tamt. ks. Władysław Żak. Uroczystość poświęcenia odbyła się w obecności przedstawicieli Władz i Urzędów. Uroczystość zaszczylił obecnością swą: Dyrektor Kolei P. Prachtel-Morawiański, Radca Rybicki, Prezes LOPP. Starosta powiatu Czesław Eckhardt, Poseł dr. Stroński, dyrektor M. K. O. dr. Uhma, prof. dr. Zdzisław Próchnicki, delegat TSL., oraz dr. Poratyński, delegat m. Lwowa radca dr. Michałowicz, reprezentanci Władz szkolnych, wizytatorzy Kamiński i Opala, wszyscy trzej inspektorowie szk., inż. Zierler i Tieger reprezentant L. O. P. P., wojskowość reprezentował major Iwaszkiewicz z 6 p. lot. Obecna była cała rada gminna z Sygnowki wraz z naczelnikiem gm. p. Gieguzyńskim.

Po dokonaniu poświęcenia przemówił ks. prob. Żak, imieniem Komitetu budowy szkoły, podnosząc zasługi poszczególnych osób, które przyczyniły się do realizacji budowy szkoły. Następnie przemówienia wygłosili p. wizytator Kamiński imieniem Kuratorium Okr. Szk. L., oraz kierownik szkoły Karwowski imieniem nauczycielstwa.

Podnieść należy zasługę kilku jednostek z pośród ludności miejscowej, które pomimo wielkich trudności, jakie następczo rozpoczęcie budowy szkoły 7-klasowej, z całą energią i zaparciem się przystąpiły do zrealizowania

projektu budowy. Z pośród nich wymienić należy ks. proboszcza Żaka, który pracą swą i trud złożył w ofierze.

Podnieść się musi również nader życzliwe stanowisko Starosty p. Cz. Eckhardta, jak również inspektora szk. Zenona Zakliki, którzy potrafili przełamać piętzące się z rozpoczęciem budowy trudności.

Szczególne zasługę i pomoc w kierunku rozpoczęcia budowy okazały władze wojskowe, idąc gminie daleko na rękę, przez skuteczne poparcie jej zabiegów u Władz centralnych, a w szczególności p. Generala Bolesława Popowicz D. O. K. VI.

Powstaje więc nowa placówka kultury, w której cały szereg pokoleń otrzynywać będzie wychowanie i oświatę. Stwierdzić możemy bezstronnie, że starania gmin w powiecie lwowskim przy poparciu czynników rządowych, a w szczególności Skarbu Państwa, uzyskały w okresie ostatniego dziesięciolecia poważne rezultaty w budownictwie szkolnym. Od 1 września 1919 po dzień dzisiejszy wzniesiono ogółem 21 nowych budynków szkolnych a w tem 13 murowanych o ogólnej ilości 49 sal naukowych. Towarzystwo Szkoły Ludowej wniosło własnym kosztem w tym czasie 3 budynki szkolne. Obecnie mamy rozpoczęte 2 szkoły: 7-klasową w Sygnowce i 2 kl. im. Sobieskiego w Kozielnikach, którym należałoby życzyć jak najrychlejszego ukończenia ku pożytkowi Obywateli i Państwa.

Poświęcenie kamienia węgielnego pod Dom Ludowy T. S. L. w Lesienicach.

Tego samego dnia popołudniu odbyła się druga skromniejsza, niemniej jednak podniosła uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod Dom Ludowy w Lesienicach, którego budowy podjął się miejscowy Komitet z p. p. Leonem Czepielewskim i Janiną Mojżeszowiczówną na czele. Poświęcenia dokonał ks. kat. Tadeusz Stroński z Winnik, poczem przemówił, podnosząc znaczenie oświaty na ziemiach polskich jako siły, którą można pozyskać wszystkie narodowości dla państwowości polskiej, którą tu utrwaliły wieki.

Następnie poseł dr. Zdzisław Stroń-

ski w dłuższym przemówieniu, zaakcentował silnie prawo polskie do tej ziemi, a przejmując budynek w imieniu głównego zarządu T. S. L. wezwał wszystkich do łączenia się pod hasłem wspólnej wyteżonej pracy w myśl ideologii Marszałka Józefa Piłsudskiego, kończąc okrzykiem na cześć Pana Prezydenta Rzplitej Polskiej i budowniczego Polski Józefa Piłsudskiego.

Z kolei starosta Czesław Eckhardt podniósł zasługi tych, którzy podjęli się tego wielkiego wysiłku, kończąc życzeniem, aby w Domu tym ogniskowały się wszystkie kierunki pracy społecznej, kulturalnej i gospodarczej.

Rewja w teatrze.

Wystawienie rewji, p. t. »To możesz opowiadać swojej babci«, której tekst napisał, względnie ułożył tak popularny tutaj poeta, p. Henryk Zbierchowski, a której współtwórcą był cały teatr we wszystkich swoich działach, a więc dramat, opera, operetka oraz arcy mistrz teatralnej sztuki fryzjerskiej i młodzieńki debiutant sceniczny, p. Tomasz Rzeszutko, odpowiadało powszechnej potrzebie. Artystom nekaniem przez długie a niezawinione przez nich przesilenie teatralne, trzeba floty i wezbrała w nich żądza pokazania, czego potrafią dokonać pod własnym swoim zarządem. Publiczność pragnie wesołości łatwej i niefrasobliwej i chce dać przytem dowód szczerzej swojej sympatii dla teatru i artystów. P. Henryk Zbierchowski w sposób bardzo udatny odegrał rolę łącznika, czynniki te wszystkie sprowadził na jeden teren i można powiedzieć, że powodzenie było zupełne.

Właściwie niewiadomo, kto tu ma prawo do wygłoszenia tego sądu, skoro wszystkie działy teatru i jeden poeta, czerpiący tak z siebie, jak z wzorów, współdziałali przy stworzeniu tej rewji, do której zmobilizowano wszystkie siły teatru, barwy, ruchy i dźwięki. Recenzent muzyczny mógł

by mówić o śpiewie i muzyce, choreograficzny o tańcach, artystyczny o dekoracjach, prostych, oryginalnych i bardzo pomysłowych, które świetnie się p. Balkowi udały. Recenzent dramatyczny mógłby ze swej strony mówić o artystach, którzy mają tego pecha — on ma przyjemność — że podlegają jego sądowi. W tym wypadku, jako ten, który na mocy zawodu »wego, powinien być najbardziej wygadanyym ze swoich kolegów, zastąpi ich i stwierdzi w ich imieniu, a oni go z pewnością nie zdementują, że było dobrze i wesoło.

Nakład pracy teatru był wielki i wydał pełny rezultat. Sprawność skomplikowanej maszyneryj była zupełna. Wpływ Qui pro Quo nie pozostał bez śladu. Tekst był zręczny, w miarę popularny, zręcznie owijał się około numerów programu, obdarzył nas zręczną fejetonową liryką, zgrabną konferencierką i przebrnął w sposób wcale szczęśliwy, choć nieco prymitywny, przez niebezpieczne dziś polityczne rafy. »Sketch u Atlasa« miał posmak sensacyjny. Artyści grali samych siebie i tylko p. Zbierchowski dał się zastąpić p. Łowczyńskiemu W młodzieńkim debiutancie, a starym naszym znajomym, p. Rzeszutce, tkwi niewątpliwie talent, skrepowany

Aresztowanie 5 członków U. O. W.**Wielki sukces organów policji śledczej.**

W związku z prowadzonymi w dalszym ciągu dochodzeniami w sprawie zamachów bombowych na Targach Wschodnich dokonano dalszych aresztowań członków UOW. na terenie Lwowa. Aresztowano mianowicie — Jarosław Klisz, absolwentkę Szkoły Handlowej, a ostatnio urzędniczkę Ukraińskiego Towarzystwa Wydawniczego »Czerwona Kałyna«, co do której przeprowadzone dochodzenia ustaliły, iż przechowywała u siebie całkowity zapas broni przeznaczonej dla UOW. we Lwowie. Bronią tą Kliszówna dysponowała w myśl otrzymanych instrukcji, pozostając w ścisłym kontakcie z Włodzimierzem Papadiukiem oraz wszystkimi innymi bojowcami ukraińskimi jak — Kaczmarzem Romanem, Kruszelnickim Tarasem, Bidą Romanem i in. osadzonymi w ubiegłym miesiącu w więzieniu pod zarzutem zamachów bombowych. Kliszówna nosząca pseudonim organizacyjny »Sławka« otrzymywała od Popadiuka przed każdorazowym upianowanym zamachem polecenie przygotowania i dostarczenia na umówione miejsce broni i materiałów wybuchowych. I tak po opracowaniu przez Popadiuka i Kaczmarza planu zamachów na podkomisarza P. P. Feduniszyna, Kliszówna otrzymała od Popadiuka telefoniczne polecenie zjawienia się o oznaczonej godzinie na ustalonym miejscu w Rynku i przyniesienia ze sobą dwu gotowych do użytku rewolwerów, równocześnie na to samo miejsce Popadiuk polecił przybyć Romanowi Bidzie, któremu Kliszówna przyniesione rewolwery wręczyła. Podobnie Kliszówna, bezpośrednio przed zamachem na Targi Wschodnie, wydo była z zakonspirowanego składu broni, mieszczącego się u niejakiego Małniczkiego w Zniesieniu, gdzie prawo do dysponowania bronią posiadała jedynie ona sama, ładunek ekrazytu, który następnie oddała Popadiukowi w celu przygotowania walizki zawierającej ładunek wybuchowy.

Równocześnie aresztowano Paraszę Pikasz, absolwentkę gimnazjalną i uczenicę Szkoły Handlowej, zamieszkałą przy ulicy Kochanowskiego 28. której zadaniem było transportowanie całych nakładów »Surmy«, przeznaczonych do kolportowania na terenie Małopolski i Wołynia. — Pikaszówna sprawowała te funkcje z nadzwyczajnym sprytem od przeszło trzech lat, wymykając się wciąż z rąk śledzącej ją policji. Ostatnio dzięki wzmożonej obserwacji, zdołano ją ująć. Dalsza akcja w sprawie likwidacji U. O. W. na terenie Lwowa zaczyna się rozszerzać poza granice miasta. M. in. policja śledząc działalność Kruszelnickiego, doszła do zorganizowanej przez niego akcji sabotażowej U. O. W., rozciągającej się poza Lwów, a mianowicie aż po gminy: Winniki, Podbereże, Czyżki i Gaje. Aresztowano Jarosława Kulczyckiego, Stefana Cara i Włodzimierza Hupkę, członków U. O. W. w gminach tych zamieszkałych, którzy pod kierownictwem Kruszelnickiego przygotowywali w celach sabotażowych podpalenie lasu rządowego między Winnikami a Podbereżcami, oraz podpalenie folwarków w Czyżkach i magazynów kolejowych na stacji Winniki. Wymienieni otrzymawszy od Kruszelnickiego instrukcje i broń (po dwa rewolwery na osobę) mieli dokonać podpalenia tych obiektów przy pomocy ładunków, składających się z magnezji i spirytusu drzewnego. Likwidacyjna akcja policji nie dopuściła naturalnie do realizacji tych zamiarów.

Znamiennem jest, że Kruszelnicki w instrukcji swej dla podpalaczy nawoływanie do terroru motywował tem, że ziemia, będąca obecnie własnością »panów«, winna być rozdzielona między chłopów, a jeżeli się dąży do tego podziału, należy niszczyć wszystko, »co pańskie i państwowe«. Dalsza akcja likwidacyjna w związku z tą sprawą oraz stosowne dochodzenia prowadzone są w dalszym ciągu.

Wzrost bezrobocia w Niemczech.

Berlin, 18 października. (AW). Bezrobocie w Niemczech wzrasta i to w znacznie większym stopniu, niż w latach poprzednich. Urzędowa statystyka przypuszcza, że w styczniu i w

lutym przyszłego roku liczba bezrobotnych osiągnie cyfrę 2 milionów osób i to o ile zima będzie łagodna, natomiast przekroczy tę cyfrę, o ile zima będzie ostra.

Dziwactwa w pracodawstwie amerykańskim.

Ponieważ w Stanach Zjednoczonych każdy ze stanów posiada własne prawodawstwo, to też istnieje tam wielka różnorodność ustaw i co wolno w jednym stanie, to zabronione jest w drugim i odwrotnie. Wśród tej powodzi ustaw nie brak też i takich, których nie podobna inaczej nazwać jak mianem dziwactw. Oto kilka przykładów: W stanach Louisiana, Utah, Wyoming, Ohio i West Wirginja mężczyznom nie wolno nosić cylindrów w teatrach; w stanie Nebraska nie wolno jednej i tej samej osobie rozbić namiotu w promieniu pięciu mil od poprzedniego namiotu przed upływem dziewięćdziesięciu dni; w stanach Washington, Arkansas, Jowa, South Carolina, Tennessee, Mississippi i Georgia nie wolno dawać napiwków pucybutom, fryzjerom i służbie hotelowej; połowa wszystkich stanów posiada przepisy, regulujące długość prześcieradeł na łóżka w hotelach; stan North Carolina posiada ustawę, nakazującą, aby w sypialniach między łózkami było przejście przynajmniej na dwie osoby szerokie; w niektórych stanach denty stom nie wolno ogłaszać, że wyrwyją zęby bez bólu.

W. Jampolski.

